

VERSLAG CONSULTATIHEREACTIES

Op 9 maart 2015 is de consultatie van het ontwerpbesluit houdende regels met betrekking tot het aanzetten van cliënten met een beleggingsverzekering tot het maken van een weloverwogen keuze met betrekking tot die beleggingsverzekering gestart. Vier weken later, 6 april 2014, is de consultatie gesloten. Er zijn zeven openbare en twee vertrouwelijke consultatiereacties ontvangen. In dit verslag wordt alleen ingegaan op de openbare consultatiereacties. De vertrouwelijke consultatiereacties zijn, waar mogelijk, verwerkt in het ontwerpbesluit. Aangezien de consultatiereacties over het algemeen redelijk uiteenlopen is hieronder gekozen voor een verslag en reactie per ingestuurde consultatiereactie.

De Vereniging VEB NCVB (VEB) steunt het voorgestelde besluit. Daarbij geeft de VEB aan dat de prioriteit zou moeten liggen bij hypotheekgebonden polissen, aangezien effectieve activering het risico op restschulden (door problemen met een polis) kan beperken. Zoals te zien is in de door de AFM opgestelde concept nadere regeling, wordt deze inschatting van de prioritering gedeeld. De eerste prioriteit ligt bij polissen waarbij de inleg volgens normale aannames niet tot opbouw zal leiden (niet opbouwende polissen), aangezien daarbij inleg naar verwachting niet tot opbouw leidt. Tot de groep niet opbouwende polissen behoren polissen met allerlei doelen, zoals hypotheekgebonden en polissen met een pensioendoelstelling. De groep die na niet opbouwende polissen als meest kwetsbaar wordt gezien zijn de hypotheekgebonden polissen. Van deze groep moet 80% op 1 augustus 2015 zijn geactiveerd en 100% aan het einde van het vierde kwartaal van 2016. De VEB deelt verder de inzet van het ontwerpbesluit om verzekeraars te verplichten om deze klanten gedegen en betrouwbare informatie te verstrekken op basis waarvan het mogelijk is om een weloverwogen keuze te maken. Bij de mogelijkheden om de beleggingsverzekering aan te passen, waarover de verzekeraars de klant moeten informeren, vraagt de VEB aandacht voor de mogelijkheden om een goedkoper product af te sluiten (bijvoorbeeld qua beleggingen). De VEB adviseert in de nota van toelichting stil te staan bij de manieren waarop het aanbod van alternatieve producten verbeterd kan worden. In het flankerend beleid is uitgebreid aandacht besteed aan het productaanbod en aan de mogelijkheden binnen bestaande producten om te kiezen voor goedkopere alternatieven, bijvoorbeeld met betrekking tot de beleggingen.¹ Alle verzekeraars hebben, volgens de destijds opgestelde rapportage hierover van Deloitte, dergelijke mogelijkheden in hun aanbod opgenomen.² In het flankerend beleid is opgenomen dat verzekeraars

¹ Kamerstukken II 2012/13, 29 507, nr. 114.

² Hierbij wordt wel opgemerkt dat niet iedere verzekeraar op dit moment nog actief beleggingsverzekeringen aanbiedt.

goedkopere beleggingen moeten bieden binnen hun beleggingsverzekeringen.³ De VEB merkt op dat de nalevingskosten voortvloeiend uit het ontwerpbesluit niet in rekening mogen worden gebracht aan de geactiveerde klanten. Zoals ook toegelicht in het mondeling overleg over het ontwerpbesluit kunnen deze kosten inderdaad niet aan de geactiveerde klanten worden doorberekend.⁴

Ing. A. Meijs heeft enkele opmerkingen gemaakt over het ontwerpbesluit. Ten eerste wordt opgemerkt dat de bepaling “een levensverzekeraar spant zich aantoonbaar in om cliënten een weloverwogen keuze te laten maken” veel ruimte laat over hoe de levensverzekeraar dit mag doen. De geciteerde formulering is de hoofdnorm waaraan verzekeraars moeten voldoen. In artikel 81b, eerste lid, van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft wordt verder ingevuld welke informatie hiervoor aan de klant moet worden verstrekt en dat uitdrukkelijk de keuzemogelijkheden voor aanpassing of stopzetting van de polis moeten worden voorgelegd. Verder wordt op grond van de delegatiebepaling in artikel 81b, derde lid, van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft door de AFM in een nadere regeling ingevuld aan welke kwalitatieve en kwantitatieve vereisten moet worden voldaan om een klant als geactiveerd te beschouwen.⁵ Ing. A. Meijs geeft verder aan dat de informatie over de “verwachte toekomstige financiële gevolgen van de verzekering” alleen nuttige informatie is bij risicovrije beleggingsverzekeringen. Bij levensverzekeringen, waarbij het rendement grotendeels afhankelijk is van beleggingen, is de eindopbrengst altijd afhankelijk van het rendement op die beleggingen en daarmee altijd onzeker. Bij dergelijke verzekeringen moet op grond van de Wet op het financieel toezicht en het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen correcte, duidelijke en niet misleidende informatie worden verstrekt. Dit voorschrift is ook van toepassing bij de informatieverstrekking in het kader van het activeren van deze klanten. Verder geeft Ing. A. Meijs aan dat mogelijk meer heil zit in een “EKO-keurmerk” van dit soort producten. De suggestie van een “keurmerk” sluit grotendeels aan bij de bestaande modellen de Ruiters waarin de informatieverstrekking bij afsluiting van een dergelijke verzekering en jaarlijks is vastgelegd en het bestaande toezicht op het productontwikkelingsproces.⁶ Het nadeel van het alleen verplichten van verzekeraars tot dergelijke informatieverstrekking is echter dat de praktijk uitwijst dat klanten ook door deze jaarlijkse informatie vaak er niet toe overgaan om hun beleggingsverzekering aan te passen, stop te zetten of bewust door te laten lopen. Daarom heeft de activeringsverplichting toegevoegde waarde naast de bestaande informatieverplichtingen.

³ Als de verzekeraar zelf geen beleggingsverzekeringen of alternatieve producten (meer) aanbiedt kan worden verwezen naar producten van andere aanbieders.

⁴ Kamerstukken II 2014/15, 29 507, nr. 128, blz. 25.

⁵ <https://www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2015/mrt/nazorg-beleggingsverzekeringen>.

⁶ Overigens wordt opgemerkt dat het toezicht op het productontwikkelingsproces met name van belang is voor de ontwikkeling van nieuwe producten.

In de consultatiereactie van DC Advies (C.C. Gontea) wordt gesteld dat cliënten “activeringsmoe” zijn. Er wordt opgemerkt dat het “woekergesprek” beëindigd zou moeten worden. Het is bekend dat klanten om verschillende redenen moeilijk te activeren zijn. Dat is echter geen reden om te stoppen met activeren, maar juist een reden om de kwaliteit en kwantiteit van de inspanningen te laten toenemen. Pas als iedere klant met een beleggingsverzekering een weloverwogen keuze heeft gemaakt over het al dan niet voortzetten, aanpassen of stopzetten van de beleggingsverzekering, kunnen stappen worden gezet naar beëindiging van het “woekergesprek”. Daarbij is zeker ook sprake van een mate van eigen verantwoordelijkheid bij klanten, maar de verzekeraar heeft – samen met de adviseur – een minstens even grote verantwoordelijkheid. Ook noemt DC Advies de mogelijkheid van eenzijdige aanpassingen. In de nadere regeling van de AFM komt die mogelijkheid ook expliciet aan de orde voor niet opbouwende polissen wanneer verzekeraars er niet in slagen om de klanten met deze beleggingsverzekeringen daadwerkelijk te activeren. De oproep van DC Advies om de negativiteit te veranderen in positiviteit wordt van harte ondersteund.

De Consumentenbond vraagt met betrekking tot de problematiek bij beleggingsverzekeringen aandacht voor verschillende aspecten. Ten eerste is de Consumentenbond voorstander van een objectieve inventarisatie van feiten, schade en oplossingen. De Consumentenbond heeft in dit kader verzekeraars benaderd en heeft inmiddels samen met een claimorganisatie juridische stappen ondernomen. Het voorliggende ontwerpbesluit ziet niet op compensatie van eventuele schade uit het verleden. Naast het ontwerpbesluit blijven de mogelijkheden om naar de rechter of het Kifid te gaan bestaan. Er zijn zeer veel verschillende beleggingsverzekeringen verkocht, met verschillende doelen en voorwaarden, door verschillende adviseurs, aan klanten met uiteenlopende kennis en doelstellingen. Dit maakt dat het generiek vaststellen van eventuele schade ingewikkeld. De rechter en het Kifid zijn de best toegeruste partijen om dergelijke schade te bepalen. Aangezien het voorliggende ontwerpbesluit ziet op (eventuele) aanpassingen van beleggingsverzekeringen met het oog op de toekomst, wordt op de opmerkingen van de Consumentenbond die zien op schade uit het verleden in dit kader niet verder ingegaan. De Consumentenbond geeft verder aan het voorliggende ontwerpbesluit als een positief signaal te zien. Het verheugt de Consumentenbond dat verzekeraars de verplichting krijgen tot het helpen van klanten met een beleggingsverzekering. De Consumentenbond stelt voor om ook een verplichting op te nemen om hersteladvies te bieden aan klanten. De verzekeraar moet volgens de Consumentenbond de kosten voor een advies betalen, waarbij de klant kan kiezen voor een onafhankelijke adviseur of een adviseur van de verzekeraar. Hoewel dit voorstel van de Consumentenbond sympathiek klinkt, voert een verplichting voor de verzekeraar om de kosten van een hersteladvies door een adviseur te dragen mijns inziens te ver. De

verzekeraar moet op grond van het ontwerpbesluit de klant aanzetten tot het nemen van een weloverwogen besluit. Daarvoor verstrekt de verzekeraar de klant adequate informatie en moeten de klant ook de verbeteringsmogelijkheden en consequenties daarvan worden voorgelegd. Wanneer de kwaliteit van de activering onvoldoende is, kan de AFM na inwerkingtreding van het ontwerpbesluit sancties opleggen om te zorgen dat de kwaliteit hiervan toeneemt. Daarnaast is het niet bezwaarlijk dat hersteladvies wordt gegeven door de verzekeraar of iemand die werkt in opdracht van de verzekeraar. Ook op deze hersteladviezen zijn immers onverkort de regels van de Wet op het financieel toezicht van toepassing. Bovendien is in het flankerend beleid opgenomen dat verzekeraars goedkopere en betere alternatieve producten moeten aanbieden.⁷ Ook al is het advies van de verzekeraar niet onafhankelijk, het kan er dus wel toe leiden dat een klant beter af is met een ander product van diezelfde verzekeraar.

De Nederlandse Orde van Advocaten doet twee aanbevelingen. De eerste aanbeveling is het opnemen in de toelichting van een nadere verantwoording over de verhouding van de in deze regelgeving opgenomen normen ten opzichte van de geldende civielrechtelijke normen. De tweede aanbeveling is heroverweging van de vorm waarin de gewenste gedragsverandering wordt bewerkstelligd.

Met betrekking tot de eerste aanbeveling licht de Nederlandse Orde van Advocaten toe dat zij vragen heeft met betrekking tot de rechtszekerheid, aangezien de verplichting beleggingsverzekeringen uit het verleden betreft. Zoals in de nota van toelichting opgemerkt, wordt specifiek bij deze beleggingsverzekeringen gekozen voor een verplichting in (publiekrechtelijke) regelgeving aangezien er bij deze beleggingsverzekeringen verschillende problemen zijn gesignaleerd, die ook nu nog gevolgen hebben voor klanten. Verder ziet de verplichting die door het ontwerpbesluit in het leven wordt geroepen weliswaar op beleggingsverzekeringen uit het verleden, maar is deze gericht op de toekomst (geen terugwerkende kracht). De inschatting van de Nederlandse Orde van Advocaten dat er vragen zouden kunnen ontstaan met betrekking tot de rechtszekerheid wordt daarom niet gedeeld.

Met betrekking tot de activeringsplicht merkt de Nederlandse Orde van Advocaten op dat in de toelichting bij het ontwerpbesluit niet expliciet werd vermeld dat problemen met beleggingsverzekeringen ook kunnen voortkomen uit tegenvallende beleggingsrendementen. Dit aspect is zeker relevant; de opsomming van problemen in de toelichting bij het ontwerpbesluit bevat slechts voorbeelden. Volledigheidshalve is naar aanleiding van deze consultatiereactie het voorbeeld tegenvallende beleggingsresultaten ook toegevoegd. Zoals ook wordt opgemerkt noemt de toelichting bij de ontwerp nadere

⁷ Als de verzekeraar zelf geen beleggingsverzekeringen of alternatieve producten (meer) aanbiedt kan worden verwezen naar producten van andere aanbieders.

regeling dit aspect wel expliciet. Dit aspect doet echter niet af aan de verantwoordelijkheid van verzekeraars om deze klanten te activeren. Bij deze groep beleggingsverzekeringen bestaat de reële verwachting dat klanten niet het financiële doel halen dat ze destijds bij het afsluiten voor ogen hadden. Wanneer deze klanten niet geactiveerd worden, worden ze aan het einde van de looptijd geconfronteerd met een tekort. Het is daarom passend dat de verzekeraar waarbij de beleggingsverzekering loopt de verantwoordelijkheid neemt om de klant te activeren. Dat gebeurt op dit moment ook al, dus verzekeraars zijn zich ook bewust van deze verantwoordelijkheid. Het ontwerpbesluit voegt daaraan toe dat de verzekeraar de verplichting heeft om de klant te activeren. Deze verplichting is passend gezien de potentiële consequenties voor de klanten van de verzekeraar wanneer niet tot activering wordt overgegaan. Dat een adviseur ook verantwoordelijkheden heeft (civielrechtelijk en publiekrechtelijk) doet aan de verantwoordelijkheden van de verzekeraar niet af. Met betrekking tot de invulling van de activeringsverplichting vraagt de Nederlandse Orde van Advocaten aandacht voor de verplichtingen met betrekking tot niet opbouwende polissen. Bij niet opbouwende polissen wordt (op grond van de nadere regeling) van verzekeraars verlangd dat zij de klant of activeren of op een andere manier een oplossing bieden, waarbij de voorkeur uitgaat naar het activeren van de klant omdat deze dan een weloverwogen keuze maakt. Voor een dergelijke (zwaardere) verplichting is gekozen omdat aangenomen kan worden dat ook klanten die niet geactiveerd kunnen worden waarschijnlijk niet opnieuw zouden kiezen voor een beleggingsverzekering waarin volgens normale aannames geen sprake is van vermogensopbouw. Zoals eerder toegelicht kennen eenzijdige wijzigingen van de beleggingsverzekering in algemene zin civielrechtelijk zeker haken en ogen. Het zal hier echter doorgaans gaan om het naar beneden bijstellen van kostenniveaus. Dergelijke wijzigingen zijn in het verleden al door verzekeraars doorgevoerd. Theoretisch zou een cliënt ook naar aanleiding van een dergelijke wijziging kunnen kiezen voor een gang naar de rechter. Omdat dergelijke aanpassingen in het voordeel van de cliënt zijn, zal dit voor de rechter in beginsel niet leiden tot toewijzing van een vordering tot schadevergoeding, zoals de Nederlandse Orde van Advocaten ook noemt. Hierdoor zijn dergelijke aanpassingen bij deze polissen in de praktijk wel mogelijk. Bij cliënten die de beleggingsverzekering niet zozeer hebben gesloten om redenen van vermogensopbouw maar voor de overlijdensrisicodekking, zal de klant richting verzekeraar aangeven dat sprake was en is van een bewuste keuze voor de polis in de huidige vorm en kan de polis ongewijzigd worden voortgezet. De klant is dan geactiveerd en de verzekeraar heeft aan zijn activeringsverplichting voldaan. Verder gaat de Nederlandse Orde van Advocaten in op de omvang van de activeringsplicht. Hierbij vraagt de Nederlandse Orde van Advocaten aandacht voor de datum van 1 januari 2013. Na het bekend worden van de problemen met beleggingsverzekeringen zijn er verschillende aanpassingen van regelgeving tot stand gekomen. Per 1 januari 2008 is de informatieverstrekking gedurende de looptijd aangepast (modellen de Ruiters). Ook in de jaren daarna is nog nadere regelgeving geïntroduceerd, zoals de regelgeving met

betrekking tot het productontwikkelingsproces, het provisieverbod, aangescherpte vakbekwaamheidseisen en de algemene zorgplicht. Deze aanscherpingen van regelgeving hebben allemaal verschillende inwerkingtredingsmomenten. Aangezien er niet één moment is aan te wijzen vanaf wanneer waarschijnlijk geen beleggingsverzekeringen met problemen meer zullen zijn verkocht is gekozen voor een datum aan het einde van deze periode. Deze datum sluit aan op de gekozen peildatum die gebruikt wordt in de rapportages van de AFM over de voortgang van het activeren van klanten met een beleggingsverzekering. De hierboven opgenomen nadere toelichting wordt, in lijn met de aanbeveling van de Nederlandse Orde van Advocaten, onderdeel van de nota van toelichting.

De tweede aanbeveling is heroverweging van de vorm waarin de gewenste gedragsverandering wordt bewerkstelligt. De Nederlandse Orde van Advocaten werpt de vraag op of de voorgestelde regelgeving wel voldoende recht doet aan de al verrichtte inspanningen respectievelijk een geëigend middel vormt met betrekking tot de gewenste inspanningen. In het ontwerpbesluit en de nadere regeling is zoveel mogelijk aangesloten bij de huidige praktijk. Wanneer gekozen is voor een nadere invulling, betreft het invullingen die beogen concretisering te bieden. Wanneer er sprake is van discrepanties tussen de huidige informele werkwijze en de verplichtingen op grond van het ontwerpbesluit en de ontwerp nadere regeling, is dat een punt van aandacht dat bij de verwerking van de consultatiereacties op met name de ontwerp nadere regeling. De AFM is zich bewust van de eerdere vrijwillige inspanningen van verzekeraars en zal daar zeker rekening mee houden. Met betrekking tot de inspanningsverplichtingen op grond van het ontwerpbesluit is de Nederlandse Orde van Advocaten van mening dat deels ook sprake is van resultaatsverplichtingen. Het ontwerpbesluit bevat zowel inspanningsverplichtingen als resultaatsverplichtingen. Het ontwerpbesluit stelt een verplichting voor verzekeraars om zich in te spannen om al hun klanten met een voor 1 januari 2013 afgesloten beleggingsverzekering te activeren. Onder activeren wordt onder andere verstaan het aanzetten van de klant tot het maken van een weloverwogen keuze. Op het niveau van de individuele klant is een inspanningsverplichting het meest passend bij het doel activeren (de verzekeraar kan het weloverwogen karakter van keuze niet afdwingen). Wel kan bij een groep klanten worden gesteld dat de verzekeraar onvoldoende inspanningen zal hebben verricht, als de resultaten kwantitatief onvoldoende zijn. Met betrekking tot de inhoud van de inspanningsverplichting merkt de Nederlandse Orde van Advocaten op dat er scenario's mogelijk zijn waarin de verzekeraar niet voldoet aan de eisen de ontwerp nadere regeling maar zich wel voldoende heeft ingespannen. De AFM zal, net als nu, in dergelijke scenario's in redelijkheid de inspanning beoordelen. Verder heeft de Nederlandse Orde van Advocaten moeite met de aard van de ontwerp nadere regeling als algemeen verbindend voorschrift. Voor een algemeen verbindend voorschrift is gekozen zodat niet alleen het bestuur gebonden is aan de nadere invulling

van de norm uit artikel 81b van het Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft, maar deze regels ook bindend zijn voor betrokkenen zoals verzekeraars. Ten slotte is de Nederlandse Orde van Advocaten van mening dat er onvoldoende grondslag is voor de verplichting in de ontwerp nadere regeling om bij niet opbouwende polissen een oplossing te bieden. Met betrekking tot dit aspect wordt verwezen naar de reactie op de consultatiereactie van de heer Rank.

Prof. mr. W.A.K. Rank heeft, hoewel hij aangeeft dat zijn reactie voortkomt uit een verzoek van het Verbond van Verzekeraars waarvoor het Verbond ook de kosten heeft vergoed, op persoonlijke titel gereageerd op het ontwerpbesluit. Zijn eerste bezwaar tegen het ontwerpbesluit richt zich op de mogelijkheid voor verzekeraars die in de ontwerp nadere regeling is opgenomen om bij niet opbouwende polissen in plaats van het activeren van klanten een andere oplossing te bieden. De hoofdnorm die in het ontwerpbesluit is opgenomen is de verplichting om klanten te activeren. Bij polissen met ingrijpende gevolgen zoals niet opbouwende polissen is gekozen voor een stevig vereist resultaat van het vinden van een oplossing voor 100% van de klanten, bij voorkeur door het activeren van de klant. Wanneer het behalen van 100% activeren van deze groep klanten niet lukt wordt verzekeraars in de nadere regeling de mogelijkheid geboden om een andere oplossing te bieden voor deze klanten. Deze oplossing kan gevonden worden in het wegnemen van het niet opbouwende karakter van de polis. De meest voor de hand liggende mogelijkheid hiervoor is een eenzijdige aanpassing van de beleggingsverzekering. Hoewel in algemene zin, zoals ook toegelicht bij reactie op de consultatiereactie van de Nederlandse Orde van Advocaten, civielrechtelijk sprake is van haken en ogen weegt het belang van klanten met een product waarbij inleg naar verwachting niet tot opbouw leidt in dit geval zwaarder. Voor een uitgebreidere reactie met betrekking tot dit aspect wordt verwezen naar de reactie op de consultatiereactie van de Nederlandse Orde van Advocaten. De heer Rank wijst in dit verband ook op artikel 1:23 van de Wet op het financieel toezicht. Dit artikel bepaalt dat een privaatrechtelijke rechtshandeling rechtsgeldig blijft, ook als gehandeld is in strijd met de Wet op het financieel toezicht of bijbehorende lagere regelgeving. De nadere regeling brengt op dit punt ook geen wijziging aan. De overeenkomst van beleggingsverzekering blijft bestaan, alleen de verzekeraar kan ervoor kiezen om, in gevallen waarin bij niet opbouwende polissen het activeren niet is gelukt, een onderdeel van de polis eenzijdig aan te passen. De heer Rank is verder van mening dat de verplichting om klanten met een niet opbouwende beleggingsverzekering 'een passende oplossing' te bieden zou betekenen dat het beleggingsrisico geheel ten laste van verzekeraars wordt gebracht. Dit is feitelijk onjuist. Bij niet opbouwende polissen zal doorgaans sprake zijn van een duidelijk gebrek in de beleggingsverzekering. Beleggingsverzekeringen worden doorgaans afgesloten met als doel vermogensopbouw. Als inleg naar verwachting niet tot opbouw leidt, is dat een product dat niet doet waarvoor het bedoeld is. Een dergelijk probleem zal dan ook niet

enkel voortkomen uit tegenvallende beleggingsresultaten. Derhalve mag van verzekeraars verwacht worden dat zij of nu nogmaals de klant aanzet tot een weloverwogen beslissing of zelf het niet opbouwende karakter van dergelijke polissen wegneemt. Ten slotte heeft de heer Rank bezwaren tegen de rol van de AFM. De AFM legt in de nadere regeling vast wanneer sprake is van voldoende kwalitatief activeren. De hoofdnorm (activeren) is opgenomen in het ontwerpbesluit. Van activeren is sprake wanneer de klant een weloverwogen keuze maakt op grond van adequate informatie over zowel de beleggingsverzekering, in relatie tot het doel van de klant, als de mogelijkheden tot aanpassing en de generieke consequenties daarvan. In de nadere regeling worden voor verzekeraars deze verplichtingen en de vereiste kwaliteit en kwantiteit nader geconcretiseerd. In de consultatiereactie van het Verbond wordt aangegeven dat het voor het succes van het activeren van belang was dat de wederzijdse verwachtingen en ideeën van AFM en verzekeraars voldoende uitgekristalliseerd waren. De regeling biedt hiervoor juist ook handvaten, nu de bestaande activeringspraktijk eenduidig is vastgelegd, waardoor eventuele onduidelijkheden in de toekomst voorkomen kunnen worden.

Het Verbond van Verzekeraars geeft aan dat de intenties van het ontwerpbesluit overeenkomen met de inzet van verzekeraars. Het Verbond is van mening dat de recente verbeterde resultaten maken dat regelgeving niets toevoegt aan de huidige informele aanpak van het activeringsproces. Bij de vormgeving van het ontwerpbesluit wil het Verbond procesmatige bepalingen die borgen dat de inzichten van alle stakeholders, met name DNB, adviseurs en verzekeraars goed worden gewogen. Het nut van inzichten van stakeholders wordt gedeeld. Zowel bij het ontwerpbesluit als bij de nadere regeling is gekozen voor een openbare consultatie, zodat voldoende rekening kan worden gehouden met de inzichten van alle stakeholders, zowel vanuit de sector als vanuit het perspectief van klanten. Met betrekking tot DNB wordt opgemerkt dat de Wet op het financieel toezicht reeds voorziet in samenwerkingsbepalingen. Voor zover mij bekend verloopt de samenwerking op dit dossier goed, waarbij iedere toezichthouder uiteraard een eigen rol heeft. Het Verbond is verder van mening dat in de nadere regeling eenzijdig nieuwe normen worden vastgesteld. Zoals in reactie op de consultatiereactie is aangegeven is de hoofdnorm (het activeren) opgenomen in het ontwerpbesluit en biedt de nadere regeling slechts praktische invulling van die norm.

Het Verbond geeft verder aan dat ook verzekeraars transparantie over de voortgang van het activeren van klanten op maatschappijniveau wenst. Dit is een zeer positief signaal; het is mijn inziens van belang dat per verzekeringsmaatschappij de voortgang ook voor het publiek in beeld wordt gebracht.

Het Verbond vraagt ook aandacht voor de rol van adviseurs. In tegenstelling tot hetgeen het Verbond lijkt te veronderstellen, doet het ontwerpbesluit waarin de verplichtingen van verzekeraars worden vastgelegd niet af aan de al bestaande morele verplichtingen die

gelden voor adviseurs. Wanneer bij volgende rapportages blijkt dat de resultaten van adviseurs tegenvallen, kan nadere regelgeving met betrekking tot adviseurs alsnog worden geïntroduceerd.

Met betrekking tot eenzijdige wijzigingen om klanten met een niet opbouwende beleggingsverzekering te helpen, merkt het Verbond op dat de indruk bestaat dat het ontwerpbesluit een andere lijn hanteert dan tot dusver werd uitgedragen. Dit is echter niet het geval. Het ontwerpbesluit geeft verzekeraars de verplichting om klanten met een beleggingsverzekering te activeren. Bij niet opbouwende polissen bestond ook al in de huidige informele werkwijze met betrekking tot het activeren van klanten de eis tot het bieden van een oplossing. Hieronder wordt, ook nu al, ook het eenzijdig wijziging van de overeenkomst om het niet opbouwende karakter weg te nemen begrepen. Daarbij is wel altijd aangegeven dat eenzijdige maatregelen alleen genomen kunnen worden wanneer dit op verantwoorde wijze mogelijk is. Voor deze afweging biedt de ontwerp nadere regeling ook nog ruimte.

Het Verbond vraagt verder aandacht voor een aantal definities en formuleringen. Zo geeft het Verbond aan dat de beschrijving van de problemen bij beleggingsverzekeringen niet generiek kan worden gemaakt. Met de opsomming van de gesignaleerde problemen bij beleggingsverzekeringen is geenszins bedoeld dat alle problemen zich bij alle beleggingsverzekeringen voordoen. Wel zijn er bij beleggingsverzekeringen de afgelopen tijd in een dusdanige mate problemen aan het licht komen dat regelgeving zoals het voorliggende ontwerpbesluit gerechtvaardigd is. De opsomming van problemen is illustratief bedoeld, maar niet limitatief. Zoals het Verbond aangeeft kunnen tegenvallende resultaten ook mede worden veroorzaakt door tegenvallende beleggingsresultaten.

Met betrekking tot de opmerking van het Verbond over de bevoegdheid van de AFM om in de nadere regeling onder andere nadere invulling te geven aan de kwaliteit van het activeren wordt verwezen naar de reactie op de consultatiereactie van de Nederlandse Orde van Advocaten.

Het Verbond vraagt aandacht voor de gehanteerde definitie 'levensverzekering met een beleggingscomponent'. Er is gekozen voor een bredere definitie dan tot dusver in het Besluit Gedragstoezicht financiële onderneming Wft werd gehanteerd. Deze bredere definitie is van belang zodat de AFM bij alle levensverzekeringen met een beleggingscomponent kan optreden.

Het Verbond vraagt om in het ontwerpbesluit en de nadere regeling op te nemen dat de verplichtingen alleen gelden voor klanten die nog niet geactiveerd zijn. Dit is per definitie het geval aangezien een geactiveerde klant niet nogmaals geactiveerd hoeft te worden. Een

aanvullend artikel voegt op dat punt niets toe. Wel is van belang om op te merken dat klanten alleen als geactiveerd worden gezien als de verzekeraar dit kan aantonen richting de AFM en als de kwaliteit van het activeren voldoende is geweest.

Het Verbond merkt op dat de inschatting van de regeldruk is gemaakt zonder betrokkenheid van de sector. Hoewel het Verbond aangeeft dat verzekeraars de administratieve lasten en nalevingskosten hoger zouden inschatten, worden op dit punt geen concrete suggesties gedaan. De openbare internetconsultatie is bedoeld om zowel sector als (vertegenwoordigers van) klanten in de gelegenheid te stellen om opmerkingen te maken over het ontwerpbesluit, waaronder de lasten voor het bedrijfsleven.

Mevrouw Van der Velden (advocaat bij Allen & Overy LLP) stelt in haar consultatiereactie vraagtekens bij de rechtvaardiging voor de verplichting voor verzekeraars zoals opgenomen in het ontwerpbesluit om klanten met een beleggingsverzekering te activeren. Hoewel mevrouw Van der Velden erkent dat activering ertoe kan leiden dat klanten zich (nogmaals) bewust worden van de financiële consequenties van de eerder gemaakte keuzes, de risico's die daaraan verbonden zijn en zichzelf de vraag stellen of er aanleiding bestaat om de eerder gemaakte keuzes te herzien, betwijfelt zij of dit positieve effect voldoende rechtvaardiging vormt voor het onderhavige ontwerpbesluit. Mevrouw Van der Velden stelt daarbij dat er geen enkele indicatie is dat als gevolg van verwijtbaar handelen van de verzekeraar op grote schaal beleggingsverzekeringen zijn afgesloten die niet aansluiten bij het doel van de klant en dat de primaire verantwoordelijkheid voor de beantwoording van de vraag of de beleggingsverzekering aansluit bij het doel van de klant, bij de klant zelf ligt. Dit standpunt wordt niet gedeeld. Er zijn bij beleggingsverzekeringen verschillende problemen gesignaleerd, die ook nu nog (vergaande) gevolgen hebben voor klanten. Het gaat hier niet enkel om tegenvallende beleggingsrendementen, maar ook bijvoorbeeld om te hoge en intransparante kosten, gebrekkige informatieverstrekking en hefboom- en inteereffecten. Bij deze groep verzekeringsovereenkomsten bestaat de reële verwachting dat klanten niet het financiële doel halen dat ze destijds bij het afsluiten voor ogen hadden. Wanneer deze klanten niet geactiveerd worden, worden ze aan het einde van de looptijd geconfronteerd met een tekort. Het is daarom passend dat de verzekeraar waarbij de beleggingsverzekering loopt de verantwoordelijkheid neemt om de klant te activeren. Dat gebeurt op dit moment ook al, dus verzekeraars zijn zich ook bewust van deze verantwoordelijkheid. Het ontwerpbesluit voegt daaraan toe dat de verzekeraar de verplichting heeft om de klant te activeren. Deze verplichting is passend gezien de potentiële consequenties voor de klanten van de verzekeraar wanneer niet tot activering wordt overgegaan.

Mevrouw Van der Velden plaatst verder vraagtekens bij het besluit om de verplichting tot activering bij verzekeraars neer te leggen en niet (ook) bij adviseurs. In dit kader wordt verwezen naar de reactie op de consultatiereactie van het Verbond van Verzekeraars. Daarin is aangegeven dat het ontwerpbesluit waarin de verplichtingen van verzekeraars worden vastgelegd niet af doet aan de al bestaande morele verplichtingen die gelden voor adviseurs. Wanneer bij volgende rapportages blijkt dat de resultaten van adviseurs tegenvallen, kan nadere regelgeving met betrekking tot adviseurs alsnog worden overwogen.

Tot slot merkt mevrouw Van der Velden op dat het uitgangspunt moet zijn en blijven dat (publiekrechtelijke) toezichtwetgeving niet treedt in privaatrechtelijke rechtsverhoudingen tussen partijen en dat uit het ontwerpbesluit niet duidelijk wordt welke omstandigheden een uitzondering op deze regel rechtvaardigen. Het ontwerpbesluit en de nadere regeling beogen – in tegenstelling tot hetgeen mevrouw van der Velden lijkt te veronderstellen – niet in te grijpen in de (privaatrechtelijke) rechtsverhouding die tussen de verzekeraar en klant bestaat als gevolg van de afgesloten beleggingsverzekering. Dit ontwerpbesluit verplicht verzekeraars ertoe om ervoor te zorgen dat de klant begrijpt wat de gevolgen van de rechtsverhouding (kunnen) zijn en dientengevolge een bewuste keuze maakt om de rechtsverhouding al dan niet ongewijzigd voort te zetten. Het ontwerpbesluit en de nadere regeling hebben op zichzelf echter geen gevolgen voor de privaatrechtelijke rechtsverhouding tussen partijen.